

(2 inkl vikt o storlek)

Kunskapskrav (syllabus) för SwedSecs licensieringstest

Version 15

2010-01-01

Innehåll

Inledning.....	4
Kunskapskravens bakgrund.....	4
Kunskapskravens syfte, målgrupp och utgångspunkt	4
Kunskapens omfång, relevans och kravgräns	4
Kunskapskravens uppbyggnad och funktion.....	5
Allmänt om sakinnehållet i kunskapskraven.....	5
Ändringar av kunskapskraven.....	5
Kunskapskravens utformning.....	5
Testets utformning baserat på kunskapskraven.....	6
Kognitiva nivåer.....	6
Delområde 1 - Sparande och placeringar	7
1.1 Sparandeformer, finansiella instrument och kapitalförvaltning.....	7
1.2 Derivat och aktielån	8
1.3 Försäkrings- och pensionssparande samt försäkringsförmedling	8
1.5 Risker, riskhantering, avkastning och riskjusterad avkastning	9
1.10 Alternativa investeringsstrategier.....	9
1.11 Skattefrågor	10
Delområde 2 – Handel och administration.....	11
2.2 Emissionshantering	11
2.3 Kontoföring, clearing och settlement	11
2.4 Värdepappersinformation och prospekt	12
2.6 Depåhantering och efterföljande affärsredovisning	13
2.11 Handel med finansiella instrument.....	13
2.12 Börs- och marknadsplatsverksamhet.....	14
Delområde 3 - Finansiell ekonomi	15
3.2 Nationalekonomiska begrepp.....	15
3.1 Grundläggande förutsättningar på kapitalmarknaden	15
3.3 Tidsvärdet av kapital och ”priset på kapital”	16
3.4 Finansiell statistik.....	16
3.5 Grundläggande värdering av aktier, obligationer och derivatinstrument.....	16
3.6 Begreppen risk och avkastning	17
3.7 Definition av marknadsindex	17
3.8 Grunderna i portfölj- och kapitalmarknadsteorierna.....	17
3.9 Effekter av diversifiering, såväl nationellt som internationellt	18
3.10 Effektiva portföljer	18
3.11 Utvärdering av portföljer och fonder	18
3.16 Behavioral Finance.....	19
Delområde 4 - Etik och sundhetsregler	20
4.1 Etik och moral	20
4.3 Normbildning på värdepappersmarknaden	21
4.4 Intressekonflikter m m	21
4.6 Mutor och bestickning.....	23
4.7 Penningtvätt och terroristfinansiering	23
4.8 Marknadsmissbruk	23
4.9 Anmälningsskyldighet och förande av loggbok.....	24
4.11 Grundläggande kundskyddsregler.....	25
Delområde 5 - Regelverk på värdepappersmarknaden	26
5.2 Värdepappersrörelse.....	26
5.4 Lagen om investeringsfonder	26
5.5 Flagging, bud och tvångsinlösen.....	27
5.10 Klagomålshantering	27
5.11 Avtal.....	27

5.12 Grundläggande regler om pantsättning	28
5.14 Civilrättsliga frågor och familjerätt.....	28
5.17 Bolagsrätt - Aktiebolagsrätt	29
5.19 Insättningsgaranti och investerarskydd	29

Inledning

Kunskapskravens bakgrund

SwedSecs syfte är att – genom att licensiera anställda på den svenska värdepappersmarknaden - skapa och upprätthålla allmänhetens förtroende för värdepappersbranschen. En förutsättning för ett sådant förtroende är att den personal som arbetar i branschen har tillräcklig kunskap och kompetens för sina uppgifter. Licenskravet omfattar olika kategorier av anställda, med olika arbetsuppgifter och roller, inom de till SwedSec anslutna företagen. När det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för branschen har personal som lämnar kvalificerad finansiell rådgivning till kunder eller som förvaltar kunders finansiella instrument en särställning. Sådan personal har fått ett mycket stort förtroende och ansvar från kunden och deras råd eller förvaltning får direkt påverkan på kundernas ekonomiska situation. De har även direktkontakt med kunderna och blir därmed ofta institutets – och indirekt branschens – ansikte mot kunden.

Kunskapskravens syfte, målgrupp och utgångspunkt

Detta dokument syftar till att definiera den kunskap som krävs av SwedSecs licenshavare. Förutom personal som lämnar kvalificerad finansiell rådgivning till kunder eller som förvaltar kunders finansiella instrument omfattas ett flertal andra kategorier anställda av licenskravet. Detta gäller bland annat compliance officers för svensk värdepappersverksamhet samt anställda med ansvar för kundhandel, egenhandel, back office, kapitalförvaltning, aktieanalys, corporate finance. (Reglerna om vilka som omfattas av licenskravet finns i andra kapitlet i SwedSecs regler för licensiering.)

I föregående avsnitt har nämnts att personal som lämnar kvalificerad finansiell rådgivning till kunder eller som förvaltar kunders finansiella instrument har en särställning när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för branschen. I enlighet med detta har kunskapskraven i första hand bestämts utifrån den kunskap som bör krävas av dessa yrkeskategorier.

Kunskapens omfång, relevans och kravgräns

Det kan inte uteslutas att olika anställda - beroende på arbetsuppgift och yrkesroll - inom målgruppen kan ha olika uppfattningar om vilka av kunskapskravens delar som är mest relevanta och viktiga. Kunskapskraven utgör emellertid en grundnivå av kunskap som alla licenshavare i ovan beskrivna målgrupp måste ha, oavsett arbetsuppgifter och roll. Detta hindrar givetvis inte att en anställds funktion och roll kan medföra att den anställda behöver fördjupade och/eller ytterligare kunskaper utöver de som omfattas av dessa kunskapskrav.

I licensieringen ställs alltså lika höga formella krav på alla licenshavare på alla delområden. Testtagare måste uppnå minst 50 procent i godkänt resultat på varje delområde. Förutom kravgränsen på 50 procent på varje delområde måste testtagaren uppnå 70 procent i godkänt resultat på hela testet. Dessa kravgränser tillsammans betyder att den testtagare som är mycket kunnig på något eller några delområden och därmed uppnår hög andel godkänt totalt på testet till viss del kan kompensera för brister på andra delområden. Det innebär att testets krav tar hänsyn till det faktum att alla testtagare inte är, och därmed inte heller avkrävs vara, specialister inom alla fem delområden.

Kunskapskravens uppbyggnad och funktion

Kunskapskraven är uppdelade i delområden (faktaområden), i underrubriker och i mätpunkter. En mätpunkt specificerar vad licenshavaren förväntas kunna inom ett relativt litet kunskapsområde. Varje uppgift som ingår i licensieringstestet är kopplad direkt till en mätpunkt i detta dokument.

Kunskapskraven ska fungera som stöd vid utformning av relevanta kursplaner och som underlag vid uppgiftskonstruktion. De ska dessutom ge överblick över vad som förväntas av en licenshavare. Det är varje utbildningsanordnares uppgift att tolka kunskapskraven och utifrån tolkningarna forma en relevant och pedagogisk utbildning.

Allmänt om sakinnehållet i kunskapskraven

En licenshavare med godkänt licensieringstest har genom testet dokumenterad kunskap om förekommande finansiella instrument, om deras viktigaste kännetecken, egenskaper och risker. Licenshavaren känner också till ramarna för hur finansiella instrument registreras, hanteras och omsätts samt de rättsliga ramverken för instrumenten. På samma sätt har han eller hon kännedom om hur arbetet bedrivs vid berörda institutioner, till exempel börser och clearingorganisationer. Vidare har licenshavaren kunskaper om hur regler och normer uppkommer, om grundläggande etiska riktlinjer och om uppförande- och sundhetsregler på värdepappersmarknaden. Slutligen har licenshavaren kunskap om många andra centrala regler som gäller för eller har kopplingar till denna marknad.

Ändringar av kunskapskraven

Mindre justeringar, till exempel omformuleringar, ändras löpande på SwedSecs webbplats (www.swedsec.se). Större förändringar, till exempel förflyttningar av mätpunkter mellan delområden, träder däremot i kraft en gång per år (1 januari). Ändringar av kunskapskraven publiceras på SwedSecs webbplats direkt efter fattade beslut. Det är varje enskild utbildningsanordnares ansvar att kontinuerligt uppdatera sig med den senaste versionen.

Kunskapskravens utformning

Kunskapskraven är som tidigare nämnts uppdelade efter delområden, underrubriker och mätpunkter. De fem delområden som ingår är:

1. Sparande och placeringar
2. Handel och administration
3. Finansiell ekonomi
4. Etik och sundhetsregler
5. Regelverk på värdepappersmarknaden

I tabellen har varje mätpunkt en definierad *kognitiv nivå*. Detta begrepp förklaras närmare under rubriken *Kognitiva nivåer*.

Testets utformning baserat på kunskapskraven

I testet ingår 20 ordinarie uppgifter från varje delområde. Testet består alltså totalt av 100 ordinarie uppgifter. Alla ordinarie uppgifter har genomgått en noggrann kvalitetskontroll i form av fakta-, kvalitets- och språkgranskning. Uppgifterna har dessutom utprövats och analyserats med statistiska metoder. Utprövningen sker genom att 5 ännu ej godkända uppgifter från varje delområde ingår i testet utan att påverka slutresultatet. De svar som testdeltagarna lämnar på dessa uppgifter räknas inte med i resultatet utan lagras för statistisk analys. Testdeltagaren kan inte avgöra vilka uppgifter som är ordinarie och vilka som utprövas. Totalt besvarar alltså testdeltagaren 125 uppgifter varav 100 avgör testdeltagarens resultat.

För att godkännas på licensieringstestet måste en testdeltagare ha minst 70 % rätt totalt och samtidigt minst 50 % rätt på varje delområde. Möjlighet finns att endast tentera om underkänd del om kravet på 70 % rätt totalt uppfyllts.

Kognitiva nivåer

De kognitiva nivåerna är valda ur Blooms taxonomi (1956). Nivåerna syftar till att beskriva vilken grad av komplexitet som uppgifter kopplade till en viss mätpunkt har.

Nivå:	Förklaring:
Känna till (K)	Testdeltagaren ska känna till och komma ihåg begrepp, definitioner och faktauppgifter.
Förstå (F)	Testdeltagaren ska förstå och kunna förklara olika samband och sammanhang.
Tillämpa (T)	Testdeltagaren ska kunna använda till exempel formler, regler, lagar och metoder.
Analysera (A)	Testdeltagaren ska kunna tolka, värdera, relatera till och dra slutsatser av den aktuella kunskapen.

Varje mätpunkt har en markering längst till höger som definierar på vilken kognitiv nivå testdeltagaren ska ha den aktuella kunskapen. Nivån markeras med den första bokstaven i nivåns namn; K, F, T eller A. De kognitiva nivåerna hänger ihop och bygger på varandra. Om mätpunkten till exempel avser den kognitiva nivån *Tillämpning* kommer markeringar att finnas i kolumnerna för *Känna till*, *Förståelse* och *Tillämpning*. Det förutsätts alltså att om man kan tillämpa en kunskap så har man också förståelse för och känner till den. En närmare beskrivning av de kognitiva nivåerna finner du på <http://www.swedsec.se/kogtest.php>.

Delområde 1 - Sparande och placeringar

Delområde 1 omfattar kunskap om olika sparformer, finansiella instrument och kapitalförvaltning i ett brett perspektiv. En licenshavare ska besitta och nyttja denna kunskap som referensram i sina kundrelationer. I praktiken innebär detta kännedom om begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om olika finansiella instrument och hur dessa fungerar och berör värdepappersmarknaden. Förutom krav på rena minneskunskaper fordras i vissa centrala avsnitt även förståelse för sparandeprodukter och inom riskjusterad avkastning även förmåga att tillämpa kunskaperna.

Eftersom flera av momenten inom området bygger på varandra är det en fördel om studier och inhämtande av kunskap kan ske i en logisk följd. Delmomenten anges i sammanställningen nedan. För att underlätta inlärningen av relevant kunskap anges också mer specifikt de frågeställningar och delmoment som aktualiseras och som en licenshavare måste kunna inom varje delområde.

1.1 Sparandeformer, finansiella instrument och kapitalförvaltning

Denna underrubrik omfattar kunskap gällande olika sparandeformer, finansiella instrument och kapitalförvaltning. Licenshavaren ska kunna definiera olika värdepapper som förekommer på marknaden, förstå hur de olika instrumenten fungerar och förstå hur de kan påverka kundens portfölj. Vidare behandlas sparande i bank och olika former av obligationssparande. Licenshavaren ska också känna till olika former av kapitalförvaltning och förstå hur olika sätt att förvalta påverkar kundens avkastning.

Vidare ska licenshavaren känna till hur fondsparandet är skyddat i samband med fondbolagets eller förvaringsinstitutets konkurs, dvs. att fonden tillgångar är avskiljda från fondbolagets och aldrig dras in i fondbolagets konkurs. Den licensierade ska även känna till hur fonder skiljer sig i detta avseende i förhållande till andra sparformer såsom obligationer och pensionsförsäkringar.

Licenshavaren ska vidare känna till vilka olika typer av fonder såsom aktie-, bland-, ränte- och hedgefonder, det finns på marknaden. Kunskaper kring Exchange Traded Funds (ETF:er), samt olika typer av andra specialfonder är även viktiga kunskaper. Licenshavaren ska också känna till hur de olika fonderna fungerar i olika kundsituationer, vilka risker som är förknippade med de olika fondtyperna samt förstå när det kan passa att man som placerare väljer vissa fonder relativt den risknivå som fonden innebär.

Licenshavaren ska vidare känna till olika former av strukturerade produkter och derivat samt även känna till skillnader i olika typer av exponeringar såsom certifikat, swappar, CDO:s, terminer m.m. Licenshavaren ska dessutom känna till vilken motpartsrisk som är förknippad med respektive instrument samt förstå med vilken försiktighet denna risk bör behandlas.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Banksparande	K			
Aktier och depåbevis	K	F		
Aktieindexobligationer	K	F		
Andra strukturerade produkter (certifikat mm.)	K	F		
Konvertibler	K	F		

Obligationer och andra räntebärande instrument	K	F		
Allmän kunskap om fondsparande och olika fondtyper utifrån placeringsinriktning	K	F		
Aktiefonder	K	F		
Övriga fonder (räntefonder, blandfonder, hedgefonder mm.)	K	F		
Några olika former för kapitalförvaltning	K	F		
Information till kund vid rådgivning	K	F		

1.2 Derivat och aktielån

Denna underrubrik omfattar kunskap gällande olika derivatinstrument och hur de fungerar. Licenshavaren ska också veta när en kund kan ställa ut optioner, vilka krav som ställs av en clearingcentral och vilka avtal som ska gälla. Aktielån och blankning tas också upp i detta delmoment.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Aktieoption och warrant	K	F		
Teckningsoption	K	F		
Indexoption	K	F		
Terminer (Futures, forwards och liknande instrument)	K	F		
Aktielån och blankning	K	F		

1.3 Försäkrings- och pensionssparande samt försäkringsförmedling

Pensions- och försäkringssparande har blivit en allt viktigare del av hushållens totala sparande. Detta delmoment omfattar kunskap gällande olika pensionssparanden såsom premiepensions-sparande (PPM), privat pensionsförsäkring, individuellt pensionssparande (IPS) samt sparande inom ramen för en kapitalförsäkring.

Licenshavaren ska även förstå och kunna förklara innebörden av de olika förvaltningsformerna traditionellt försäkringssparande respektive fondförsäkringssparande. Licenshavaren ska känna till skillnaderna mellan de olika pensionsformerna och hur de påverkar kundens sparande på kort och lång sikt. Olika efterlevandeskydd och beskattningen såväl inom försäkringen samt hur beskattningen påverkar kunden behandlas också.

Den som förmedlar försäkringar (t.ex. föreslår en kapitalförsäkring) ska ha kunskap och kompetens för sina arbetsuppgifter. Närmare bestämmelser om kompetenskrav finns i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling (FFFS 2005:11). Många av de kunskapsområden som den anställde ska behärska enligt nämnda föreskrifter behandlas i andra moment i licensieringstestet. I detta delmoment behandlas några frågor med specifik anknytning till försäkringsområdet.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Premiepensionssparandet	K	F		
Fondförsäkring, Unit Link, respektive traditionell förvaltning	K	F		
Liv- och pensionsförsäkring (traditionell)	K	F		
Kapitalförsäkring	K	F		
IPS, Individuellt Pensionssparande	K	F		
Försäkringsförmedling och god försäkringsförmedlingssed	K	F		
Författningar om försäkringsförmedling och försäkringsrörelse samt försäkringsavtalsrätt	K	F		
Avtalspensionssparande	K	F		

1.5 Risker, riskhantering, avkastning och riskjusterad avkastning

Risker kan definieras på olika sätt. Denna underrubrik behandlar kredit- och motpartsrisiker, bolagsrisker och marknadsrisker såsom ränte-, valuta- och kursrisker. Dessutom beskrivs likviditetsrisker och operativa risker. Licenshavaren ska ha kännedom om innebörden av olika risker och hur de kan påverka kundens investeringar. Då risk kan definieras på olika sätt medför det också att den riskjusterade avkastningen kan belysas från olika utgångspunkter. Kunskapsområdet är ett väsentligt område för licenshavarens relation med kunden.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Kredit- och motpartsrisker	K	F		
Marknadsrisker (ränte-, valuta- och kursrisker)	K	F		
Likviditetsrisker	K	F		
Operativa risker	K	F		
Riskdefinitioner (total risk, marknadsrisk)	K	F		
Direktavkastning och värdetillväxt	K	F	T	
Avkastning relativt risk	K	F	T	

1.10 Alternativa investeringsstrategier

På kapitalmarknaden förekommer produkter som har avvikande avkastningsmönster än gängse produkter. Det kan till exempel vara onoterade aktier, fastigheter, metaller eller hedge-fonder. För en placerare, och speciellt för en portfölj, kan inslag av dessa produkter drastiskt ändra avkastnings- och riskkaraktistika för portföljen. Kännedom om dessa placeringars avkastnings- och riskkaraktistika är viktiga att känna till för en licenshavare.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Syftet med alternativa investeringsstrategier (AIS)	K	F		
Utvärdering av AIS	K	F		

1.11 Skattefrågor

I detta område ingår att licenshavaren ska ha övergripande kunskap om det privata skattesystemet och vilka skatteeffekter olika typer av placeringar har för kunden. Kapitalbeskattningen generellt och effekterna i kapitalvinstbeskattningen om ett instrument är marknadsnoterat eller ej är centralt för att förstå de fulla effekterna av en placering och de kvittningsmöjligheter som finns. I området ingår också skatteregler som har betydelse vid fondsparande och fondernas beskattning. Dessutom ska licenshavaren känna till vilka tjänster som är momsbelagda respektive momsbefriade.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Beskattning av svenska aktier och fonder	K	F		
Beskattning av utländska aktier och fonder	K			
Kapitalbeskattning	K	F		
Kapitalvinstbeskattningen	K	F		
Momsfrågor mm.	K			
Privatekonomi med hänsyn till skattesystemet	K	F		

Delområde 2 – Handel och administration

Delområde 2 omfattar kunskap om handel och administration av finansiella instrument i ett brett perspektiv. En licenshavare ska besitta och nyttja denna kunskap som referensram i sina kundrelationer. I praktiken innebär detta kännedom om begrepp, definitioner och grundläggande kunskap angående handel och administration av finansiella instrument samt hur dessa fungerar och berör värdepappersmarknaden. Förutom krav på rena minneskunskaper erfordras i de flesta avsnitt även förståelse för hela kedjan från handel till administration av finansiella instrument och i en mät punkt tillämpning av bestämmelser.

2.2 Emissionshantering

I detta delmoment behandlas frågan om när en bolagsstämman respektive styrelse får besluta om en emission. Licenshavaren ska också förstå skillnaden mellan en ny- och fondemission, split och omvänd split och hur dessa åtgärder påverkar antalet aktier, aktiekapitalet, börskursen samt värdet på innehavet. Vidare ska licenshavaren ha förståelse för vad som gäller för att delta i en nyemission. Slutligen i detta delmoment ska licenshavaren ha förståelse för de olika roller och ansvar som rådgivare, emissionsinstitut och kontoförande institut har vid en emission.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Bolagsstämmans respektive styrelsens roller vid emissioner mm	K			
Skillnaden mellan olika emissionsformer, ny- och fondemission, split och omvänd split, inlösen, aktieutdelningar.	K	F		
Anmälnings- och teckningsrutiner vid emissioner	K	F		
Ett värdepappersinstituts olika roller vid emission	K	F		

2.3 Kontoföring, clearing och settlement

I detta delmoment ingår kunskap om de clearingorganisationer som hanterar svenska finansiella instrument, OMX Derivatives Markets, ("Stockholmsbörsen") och Euroclear Sweden (VPC). För att minska motpartsriskerna och underlätta handel på flera marknadsplatser, har det dessutom startats flera nya clearingorganisationer. European Multilateral Clearing Facility (EMCF) och Euro CCP är exempel på två nya så kallade central counterparty (CCP). Med start från hösten 2009 så kommer affärer gjorda på Nasdaq OMX Stockholm och Burgundy att clearas genom EMCF innan de slutgiltigt clearas och kontobokförs hos Euroclear Sweden.

Lagen om kontoföring av finansiella instrument (LKF) är grunden för Euroclear Sweden:s rätt att registrera värdepapper. Licenshavaren ska ha kunskap om de grundläggande bestämmelserna som gäller kontoföring och registerhållning. Grundläggande kunskap om vilka som får bli kontoförande institut respektive clearingmedlem ingår likaså. Rättsverkan vid kontoföring regleras i LKF och här måste licenshavaren ha tillämpade kunskaper angående till exempel registrering av ett förvärv. Dessutom styrs verksamheten av lagen om värdepappersmarknaden och aktiebolagslagen. Vidare måste licenshavaren ha kunskap om Euroclear Sweden:s (VPC:s) olika system och de vanligaste formerna av värdepapperskonton. Slutligen tas bokföring av affärer och likvidhantering upp i detta delmoment.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Kort översikt över clearingorganisationer och kriterier för clearingverksamhet	K			
Hanteringen av dematerialiserade finansiella instrument	K	F		
Grundläggande bestämmelser om kontoföring och registerhållning	K	F		
Kontoförande institut, clearingmedlemmar	K			
Rättsverkningar vid kontoföring	K	F	T	
Värdepapperskonton och VP-systemet	K	F		
Bokföring av affärer	K			
Likvidhanteringen och betalningar	K			

2.4 Värdepappersinformation och prospekt

Det finns regler om de noterade bolagens informationsgivning i lagen om värdepappersmarknaden. I detta delmoment ingår kunskap om hur och när kurspåverkande information, respektive regelbunden finansiell information ska offentliggöras och rapporteras.

I detta delmoment ingår också kunskap om de vanligaste informationssystemen som finns på marknaden. Vidare ska licenshavaren veta var han eller hon hittar information om emittenter och om olika instrument. Det kan till exempel gälla att hitta villkoren för en emission eller storleken på utdelningen i ett bolag.

Regler om prospekt finns i lagen om handel med finansiella instrument. En licenshavare ska känna till dessa regler.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Noterade bolags informationsplikt	K			
Information om emittenter och instrument	K	F		
Översikt över de olika regelverk som avser prospekt	K			

2.6 Depåhantering och efterföljande affärsredovisning

Det kan finnas både affärsmissiga och administrativa skäl till varför man ska ha en depå tjänst. Vissa typer av värdepappersaffärer kräver att kunden har en depå. Licenshavaren måste ha kunskap om vilka dessa affärer är. Innehavaren måste dessutom ha kunskap om skillnaden mellan ett vp-konto och en depå. I detta moment ingår också förvaltarens uppgift vid till exempel rösträtsregistrering och bevakning av värdepappershändelser. Slutligen tar detta moment upp redovisning av affärer och vad som gäller vid utfärdandet av en avräkningsnota.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Depåhanteringen i praktiken	K	F		
Förvaltarens uppgifter	K	F		
Redovisning av affärer	K	F		
Aviseringar, avräkningsnotan mm.	K	F		

2.11 Handel med finansiella instrument

I detta delmoment ingår grundläggande kunskap om svenska borsmedlemmars handelsregler och rapportering till Nasdaq OMX Stockholm ("Stockholmsbörsen") samt övriga svenska marknadsplatser. Licenshavaren ska ha kunskap om hur kommission och självintråde fungerar.

En licenshavare ska förstå vad reglerna om bästa orderutförande innebär för olika marknader, investeringstjänster och kundkategorier. Dessutom ska man förstå vad reglerna om hantering av kunders order innebär, vad gäller tidsordning, aggregering och allokering.

Handel med finansiella instrument styrs av de regler som finns i lag om värdepappersmarknaden och lag om handel med finansiella instrument samt Finansinspektionens föreskrifter. Dessutom finns självreglering genom Svenska Fondhandlareföreningens riktlinjer för handläggning av affärer som berör aktier och aktierelaterade finansiella instrument. De borsmedlemmar som handlar på [någon av de börser som ingår i Nasdaq OMX Nordic är dessutom skyldiga att följa Nasdaq OMX Nordic Member Rules](#). Licenshavaren ska känna till att dessa avtal finns samt att de innehåller viktiga, civilrättsligt grundade, förhållningsregler för handelsdeltagarna.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Handelsregler och rapportering	K			
Leveransregler	K			
Kommission, självintråde och handel i eget lager	K	F		
Bästa orderutförande	K	F	T	
Orderhantering i övrigt	K	F		
Handelsdeltagare och deras förhållande till marknadsplatsen	K			
Ordervillkor och handelsförutsättningar	K			

2.12 Börs- och marknadsplatsverksamhet

Detta delmoment behandlar svenska börser och marknadsplatser. Det gäller både reglerade marknader och Multilateral Trading Facilities, sk. MTF-plattformar. De största utländska börserna och marknadsplatserna ingår också. Uppställda kriterier för börsverksamheten samt grundläggande kunskap om emittenters förhållande till Nasdaq OMX Stockholm ("Stockholmsbörsen") och övriga svenska marknadsplatser tas också upp i detta delmoment.

Licenshavaren ska känna till hur man definierar en MTF-plattform, vem som får starta och driva den, samt vem som lämnar tillstånd till detta. Man ska också känna till skillnaderna mellan en reglerad marknad och en MTF-plattform och vad som krävs för att ett värdepapper ska kunna tas upp till handel på en MTF-plattform. Licenshavaren ska dessutom känna till de största nya MTF-plattformarna där man kommer att handla nordiska och europeiska värdepapper.

Licenshavaren ska även ha kunskap om de vanligaste trading- och affärssystemen som finns på den svenska - och internationella marknaden.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Svenska börser och några större utländska	K			
Emittenter och deras förhållande till marknadsplatsen	K			
MTF-plattformar (First North, Chi-X, Turquoise, Burgundy, Nasdaq OMX Europe m.fl.)	K			
Andra marknadsplatser	K			
De vanligaste trading- och affärssystemen	K	F		
Internationella trading- och kommunikationssystem	K			

Delområde 3 - Finansiell ekonomi

Delområde 3 omfattar kunskap avseende finansiell ekonomi. En licenshavare ska ha en tillräcklig grundkunskap inom ämnesområdet för att kunna nyttja denna kunskap som referensram i kundsituationer. I praktiken innebär det att kännedom om olika begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om värdering av finansiella produkter är viktiga moment som mer eller mindre måste behärskas.

Vissa av delmomenten i detta område kan vid en första anblick tyckas sakna en gemensam nämnare. Det finns dock ett genomgående centralt tema, nämligen begreppen avkastning och risk och deras inbördes relation. Då flera av momenten bygger på varandra är det en fördel om studier och inhämtandet av kunskapen kan ske i en logisk följd.

3.2 Nationalekonomiska begrepp

Licenshavaren ska till vissa delar förstå hur makroekonomi, dvs. samhällets ekonomi, påverkar mikroekonomi, dvs. den enskilda kundens ekonomi, och hur denna koppling i sin förlängning påverkar rådgivningssituationen.

En licenshavare ska vidare ha kännedom om dels olika centrala begrepp och definitioner som används inom makroekonomi såsom bruttonationalprodukt, bytesbalans, försörjningsbalans, penningpolitik och finanspolitik, men också förstå hur dessa påverkar rådgivningen till en kund.

Licenshavaren ska också förstå hur ekonomiska politiska åtgärder kan samordnas i ett land, eller i en sammanslutning av flera länder, där en specifik uppfattning om den ekonomiska aktiviteten råder. Licenshavaren ska också förstå hur dessa samordningar får direkta effekter på kapitalmarknader. Licenshavaren ska även känna till vilka de gemensamma organen (IMF, OECD, ECB m.fl.) är samt deras övergripande syfte.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Grundläggande begrepp	K	F		
Penning och valutapolitik	K	F		
Finanspolitik	K	F		

3.1 Grundläggande förutsättningar på kapitalmarknaden

En förutsättning för att de finansiella marknaderna ska vara effektiva är att prisbilden på underliggande finansiella tillgångar reflekterar den information som påverkar priset och därmed också avsaknad av arbitragemöjligheter.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Kapitalmarknadens funktioner	K			
Effekter av arbitragemöjligheter, perfekta marknader	K			
Förväntad respektive faktisk avkastning	K			

3.3 Tidsvärdet av kapital och ”priset på kapital”

Kapitalmarknadens viktigaste funktion är att förmedla kapital mellan de som har underskott och de som har överskott av kapital. I princip gäller det således att ”flytta” kapital framåt eller bakåt i tiden. Den faktor som påverkar värderingen, det vill säga räntan, och hur den formuleras är viktig att ha kännedom om. Vidare är begrepp som effektiv ränta, nominell ränta och realränta viktiga att känna till.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Nuvärden och slutvärden	K	F	T	
Enkel och effektiv ränta	K	F	T	
Nominell och real ränta (avkastning)	K	F	T	

3.4 Finansiell statistik

På kapitalmarknaden definieras i allmänhet risken i en placering med utgångspunkt från variation i placeringens värde. Om två placeringar har samma förväntade avkastning, men olika risker, föredras placeringen med den lägsta risken. Detta gäller enskilda placeringar. Tolkningen ändras när risk och avkastningskaraktäristika avser en portfölj, eftersom placeringens samvariation med andra placeringar i portföljen påverkar den totala portföljens risk. Enligt kapitalmarknadsteorin råder ett linjärt förhållande mellan förväntad avkastning och risk. Det innebär att kännedom om regressionsanalys, och tolkning av dessa samband, blir viktiga att behärska för licenshavaren.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Lägesmått (aritmetiskt och geometriskt medelvärde)	K	F	T	
Spridningsmått (varians och standardavvikelse)	K	F	T	
Korrelation och regressionsanalys	K	F	T	

3.5 Grundläggande värdering av aktier, obligationer och derivatinstrument

Den övergripande värderingsprincipen för finansiella placeringar är att deras värden bestäms av de kassaflöden som de förväntas ge. Det betyder i sin tur att dessa framtida kassaflöden, till exempel aktieutdelningar och kupongröntor, måste flyttas till idag för att priset ska erhållas. Huvudprinciper för denna värdering och förändring i parametrar ska en licenshavare känna till.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Yield-kurvan	K			
Duration	K	F	T	
Utbetalningspolitik	K			
P/E-tal	K			
Motiverad kurs	K	F	T	
Optioner, europeiska, amerikanska, köp-, sälj-	K			
Resultatdiagram för optioner	K	F	T	
Värderingskoncept	K	F	T	

3.6 Begreppen risk och avkastning

Enligt portföljteorin definieras risken i termer av variation i avkastningen, det vill säga vanligen i termer av varians eller standardavvikelse. Enligt kapitalmarknadsteorins riskdefinition är det emellertid den enskilda placeringens avkastning jämfört med marknadsportföljens som är intressant eftersom placerarna förväntas ha väldiversifierade portföljer.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Samvariation (korrelation)	K	F		
Begreppet effektiva portföljer	K	F	T	
Markowitz's portföljansats	K	F	T	

3.7 Definition av marknadsindex

Förtjänsten med ett index är att detta på ett enkelt sätt sammanfattar avkastningen för en marknad, ett land eller en region. Hur index konstrueras och när de ska utnyttjas är väsentligt vid analys av placeringar på kapitalmarknaden.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Värdeviktade och likaviktade index	K			
Avkastnings- och förmögenhetsindex	K			
Regionala index	K			

3.8 Grunderna i portfölj- och kapitalmarknadsteorierna

Även om dessa teorier till sin form är ”tunga” måste de bakomliggande idéerna behärskas av en licenshavare. Betoningen ligger således snarare på tillämpning och analys än de rent tekniska inslagen. Kännedom och karakteristika liksom de variabler som påverkar värderingen av derivatinstrument ingår i delmomentet.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Samvariationsegenskaper i avkastning mellan placeringstillgångar	K	F	T	
Diversifieringsmöjligheter	K	F	T	
Begreppet effektiv front	K	F	T	
Marknadsportfölj, definition och egenskaper	K	F	T	
Placeringslinjen för värdepapper (Security Market Line, CAPM)	K	F		
Marknadsrisk (betavärde)	K	F	T	
Under- respektive övervärderade tillgångar	K	F	T	

3.9 Effekter av diversifiering, såväl nationellt som internationellt

Enligt portföljteorin ska en rationell placerare sprida risker på ett flertal olika placeringsalternativ. Detta kan uppnås utan att den förväntade avkastningen sjunker. För att uppnå diversifiering måste dock de olika placeringsalternativen ha specifika kännetecknen, något som är viktigt att känna till i kundrådgivningsmomentet.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Total risk	K	F	T	
Marknadsrisk och unik risk	K	F	T	
Effekter av nationell respektive internationell diversifiering	K	F		

3.10 Effektiva portföljer

Enligt synsättet inom finansiell ekonomi förväntas investerarna placera i effektiva portföljer. Avvikelser från dessa effektiva portföljer ger enligt teorin inget mervärde. Att placera i effektiva portföljer är därför centralt när det gäller portföljförvaltning.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Förväntad avkastning	K	F	T	
Förväntad avkastning och risk	K	F	T	
Riskpremie	K	F	T	
Det riskfria placeringsalternativet	K	F	T	
Marknadsrisk (betavärde) för en portfölj	K	F	T	
Företagsspecifik (unik) risk för en portfölj	K	F	T	

3.11 Utvärdering av portföljer och fonder

Avkastningen på placeringar kan i princip hänföras till tre variabler, en direkt koppling till marknadsutvecklingen (t.ex en indexfond), professionalism i förvaltningen (t.ex en branschfond) och en ren slumpmässig process. För att en meningsfull utvärdering ska kunna utföras måste avkastningen också beakta placeringens risk. Riskjusterad avkastning blir således ett nyckelord vid utvärdering av placeringar.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Vedertagen metodik	K	F	T	
Riskjusterade avkastningsmått	K	F	T	
Sharpekvoten, Informationskvoten samt Jensens alpha som utvärderingsmått	K	F	T	
Analys och tolkning av begreppet överavkastning / avvikelseavkastning	K	F	T	

3.16 Behavioral Finance

En utgångspunkt som präglar hela synsättet inom den finansiella ekonomin är att individer är rationella. De gör sina val mot bakgrund av placeringars avkastning men också dess risk. Har två placeringar samma förväntade avkastning, men olika risker, förväntas alltså placerarna att vara rationella och välja alternativet med den lägsta risken.

Studier har visat att avsteg från ett rationellt beteende förekommer. Avvikelse från den effektiva marknadshypotesen har kartlagts och möjligheten till säkra arbitragevinster har givits. Den licensierade ska känna till huvudspåren inom det som benämns "Behavioral Finance" och förekomsten av systematiska avvikelser från ett rationellt beteende.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Definition och effekter	K			

Delområde 4 - Etik och sundhetsregler

Delområde 4 omfattar kunskap om sådana regler och etiska förhållningssätt som i ett bredare perspektiv kan sägas bidra till att bevara sundheten på den svenska värdepappersmarknaden. En licenshavare ska känna till och kunna tillämpa grundläggande etiska riktlinjer på värdepappersmarknaden. Licenshavare ska känna till hur normer av olika slag skapas och utvecklas samt ha kunskap om och kunna tillämpa regler om bl a intressekonflikter, anställdas värdepappersaffärer, mutor och bestickning, penningtvätt och marknadsmissbruk.

Avsnitten inom området är relativt fristående från varandra. Alla har dock det gemensamt att reglerna, förutsatt att de efterlevs, kan sägas bidra till att bevara sundheten på värdepappersmarknaden och till att allmänhetens förtroende för denna marknad upprätthålls.

4.1 Etik och moral

Intresset kring frågor som rör etik och moral har ökat under senare år. Såväl samhället i stort som finansmarknaden mer specifikt har över tiden blivit allt mer komplex. Krav ställs på hur företag och personer uppför sig på värdepappersmarknaden. Reglerna blir mer omfattande och detaljerade, samtidigt som det fortfarande finns områden och situationer där det är oklart vad som egentligen är ”rätt” eller ”fel”. För att bevara förtroendet för värdepappersmarknaden och de företag och personer som arbetar på denna är det viktigt att licenshavare besitter vissa grundläggande kunskaper om etik och moral, liksom känsla och intresse för hur situationer och frågor som uppstår ska hanteras på ett etiskt försvarbart sätt.

Licenshavaren ska under detta avsnitt ha kunskap om de grundläggande etiska riktlinjer som finns på den svenska värdepappersmarknaden och som utfärdas av branschorganisationer och av Finansinspektionen. Genom att känna till och förstå dessa värderingar och riktlinjer blir det förhoppningsvis lättare för licenshavare att hålla ett säkert avstånd från det otillåtna. För licenshavaren är det även viktigt att känna till vem man kan vända sig till med etiska frågor och i tveksamma situationer. Särskilt intresse ägnas därvid åt compliancefunktionens roll och ställning i organisationen.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Grundläggande etiska riktlinjer på värdepappersmarknaden	K	F		
Upprätthållandet av ett betryggande avstånd till det otillåtna	K	F	T	
Compliancefunktionen och vem man vänder sig till med etiska och svåra bedömningsfrågor	K	F	T	

4.3 Normbildning på värdepappersmarknaden

Verksamheten på värdepappersmarknaden och aktörerna på denna är föremål för reglering av olika slag och karaktär. Regler ges bl a i lag beslutade av riksdagen, föreskrifter utgivna av Finansinspektionen, samt i vissa rättsakter utfärdade av EU. De senare kan ha direkt verkan eller behöva implementeras aktivt i svensk rätt. Vilka kunskaper som krävs rörande själva innehållet i dessa regelverk framgår på andra håll i kunskapskraven. Här behandlas istället själva normgivningsprocessen och reglernas olika inbördes värde.

Som komplement till och konkretisering av vissa bestämmelser i ovan nämnda regelverk har intresse- och branschorganisationer som Svenska Fondhandlareföreningen, Fondbolagens Förening och Aktiemarknadsnämnden genom självreglering skapat regler för sina medlemsföretag och i förekommande fall för anställda i berörda företag. Licenshavare ska känna till organisationernas respektive roller och viktigare regler.

Bland organisationerna ovan återfinns SwedSec som behandlas separat. Licenshavare ska ha kunskap om vilka företag och personer som omfattas av SwedSecs regler, vilka skyldigheter de anslutna företagen och licenshavarna ikläder sig, samt vilka sanktioner som kan vidtas mot dem som bryter mot regelverket. Det är även viktigt att känna till den praxis som successivt uppkommer med stöd av regelverket.

Självreglering tillkommer även genom de avtal som börsmedlemmar och börsbolag ingår med reglerade marknader och andra marknadsplatser samt med clearingorganisationer. Dessa avtal behandlas i delområdet Handel och administration, under punkten Handel med finansiella instrument.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Normbildning på värdepappersmarknaden	K			
Självreglerande organ på värdepappersmarknaden	K			
SwedSecs regelverk och hur detta tillämpas i praktiken	K	F		

4.4 Intressekonflikter m m

Historiskt har det på den svenska värdepappersmarknaden funnits en ”sundhetsregel” som stadgat att värdepappersrörelse ska bedrivas så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls, enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras och så att rörelsen i övrigt kan anses sund. Detta generella stadgande kompletteras av ett stort antal mer detaljerade regler.

Detta avsnitt täcker ett antal intresseområden som syftar till att säkerställa sundheten i värdepappersrörelsen. Licenshavaren ska känna till och kunna tillämpa det grundläggande kravet att värdepappersinstitut ska ta tillvara sina kunders intressen när de tillhandahåller investerings- eller sidotjänster, att de ska handla hederligt, rättvist och professionellt, samt att de även i övrigt ska agera på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls.

Vidare behandlas de krav som ställs på ett värdepappersinstituts organisation, riskhantering, genomlysning och interna riktlinjer, rutiner och system, liksom frågan om vem som bär ansvaret för att dessa krav uppfylls.

Inom värdepappersinstitut och dessas verksamhet uppstår från tid till annan intressekonflikter som måste hanteras på ett lämpligt sätt. Det kan exempelvis röra sig om intressekonflikter mellan institutets och anställdas egen handel kontra institutets handel för kunders räkning. Licenshavare måste känna till de regler som gäller vid intressekonflikter, olika praktiska metoder såsom ”chinese walls” som används för att undvika intressekonflikter, samt hur privata uppdrag och andra jävsituationer som kan påverka arbetsuppgifterna ska hanteras. Licenshavare ska även känna till grunderna i reglerna (i FFFS 2007:16) om incitament.

Licenshavaren ska även förstå reglerna (i FFFS 2005:9) om analyser och investeringsrekommendationer samt om rättvis presentation av intressen och intressekonflikter i dessa.

Licenshavaren måste även känna till bakgrunden och syftet med reglerna om att tillvarata kundernas intressen och hantera intressekonflikter. Det är inte tillräckligt att veta vad som är tillåtet eller inte utan licenshavaren måste, för att kunna lösa intressekonfliktsproblem som uppstår i praktiken, känna till den etiska och moraliska grunden för reglerna. Härigenom kan licenshavaren lättare hamna rätt även när det saknas uttryckliga föreskrifter och lagparagrafer.

Licenshavare ska även känna till och kunna tillämpa reglerna avseende anställdas egna eller närståendes värdepappersaffärer. Dessa återfinns dels i lag och dels i regler utgivna av Svenska Fondhandlareföreningen och Fondbolagens Förening. Här behandlas också reglerna om tilldelning till anställda vid överteckning.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Kravet att ta tillvara kundernas intressen och även i övrigt handla hederligt, rättvist och professionellt	K	F	T	
Krav på organisation, riskhantering, interna riktlinjer m m	K	F		
Regler rörande intressekonflikter och hur sådana konflikter hanteras	K	F	T	
Analyser och investeringsrekommendationer	K	F		
Regler om egna och närståendes värdepappers- och valutaaffärer	K	F	T	
Syftet och bakgrunden till reglerna om att ta till vara kundernas intressen och hantering av intressekonflikter	K			

4.6 Mutor och bestickning

Det förekommer på värdepappersmarknaden att kunder och andra intressenter erbjuder eller erbjuder gåvor, tjänster och andra förmåner. Detta sker ofta i kundvårdande och välmenande syfte men kan ibland anta proportioner eller förekomma i sådana situationer att de riskerar att komma att betraktas som mutor och för mottagaren kan komma att utgöra bestickning. För att undvika sådana situationer måste licenshavaren känna till och kunna tillämpa de regler och den viktigare praxis som finns på området. Licenshavare ska även känna till den verksamhet som bedrivs av och de riktlinjer som utfärdas av Institutet mot mutor.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Regler om mutor och bestickning	K	F	T	

4.7 Penningtvätt och terroristfinansiering

Med penningtvätt menas åtgärder som vidtas för att dölja, omsätta eller legitimera, det vill säga "tvätta", pengar som erhållits genom brottslig verksamhet. Med "terroristfinansiering" avses i regelverket inte endast finansiering av terrorism utan även andra former av särskilt allvarlig brottslighet. **Regler om hur bland annat värdepappersinstitut och banker ska agera för att motverka penningtvätt och terroristfinansiering finns i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt i föreskrifter från Finansinspektionen. En licenshavare ska känna till och kunna praktiskt tillämpa de viktigaste reglerna i dessa författningar.**

Licenshavaren måste även känna till bakgrunden och syftet med reglerna. Det är inte tillräckligt att veta vad som är tillåtet eller inte utan licenshavaren måste även - för att vid kundmöten kunna hamna rätt i avvägningar mellan personlig integritet och brottsbekämpning - känna till den etiska grunden för reglerna.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Regler rörande penningtvätt och terroristfinansiering	K	F	T	
Syftet och bakgrunden till reglerna	K			

4.8 Marknadsmisbruk

Lagen om straff för marknadsmisbruk vid handel med finansiella instrument – "marknadsmisbrukslagen" - behandlar dels insiderbrotten, dels brottet otillbörlig marknadspåverkan. Vidare behandlar lagen den skyldighet som finns för bland annat värdepappersinstitut att rapportera transaktioner som kan antas utgöra eller ha samband med insiderbrott eller otillbörlig marknadspåverkan till Finansinspektionen.

En licenshavare ska förstå de brott och förfaranden och den rapporteringsskyldighet som behandlas i **marknadsmisbrukslagen**. Vidare krävs kännedom om och förståelse för Finansinspektionens och domstolarnas viktigare ställningstaganden på området. Slutligen ska licenshavaren ha grundläggande kännedom om sådana regler i börsernas medlemsavtal, främst Norex Member Rules, som är besläktade med reglerna om otillbörlig marknadspåverkan, dvs i

första hand reglerna om att order och avslut ska återspegla marknadsvärdet samt utgöra verkliga order och avslut.

Licenshavaren måste även känna till bakgrunden och syftet med reglerna. Det är inte tillräckligt att veta vad som är tillåtet eller inte utan licenshavaren måste även, för att kunna hantera faktiska transaktioner och rapporteringsskyldigheten och hamna rätt i avvägningar av hur han eller hon bör agera, känna till den etiska och moraliska grunden för reglerna.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Insiderbrotten	K	F		
Lagregler och börsregler om otillbörlig marknadspåverkan	K	F		
Skyldigheten att rapportera insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan samt meddelandeförbudet	K	F		
Syftet och bakgrunden till reglerna	K			

4.9 Anmälningsskyldighet och förande av loggbok

Lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument – ”anmälningsskyldighetslagen” - innehåller regler om att aktiemarknadsbolag är skyldiga att anmäla vilka anställda och uppdragstagare som har ”insynsställning” i bolaget till Finansinspektionen. De som har en sådan insynsställning är skyldiga att inom viss tid anmäla eventuella innehav av finansiella instrument i det bolag i vilka de har insynsställning samt förändringar i detta innehav till Finansinspektionen. Även större aktieägare i aktiemarknadsbolag har insynsställning och är skyldiga att anmäla sina innehav i aktiemarknadsbolaget till Finansinspektionen.

Vidare finns i anmälningsskyldighetslagen regler om förbud för vissa personer i insynsställning att handla i finansiella instrument relaterade till aktiemarknadsbolaget inom viss tid före ordinarie delårsrapport, liksom regler om att aktiemarknadsbolag ska föra förteckning (loggbok) över personer med tillgång till insiderinformation.

En licenshavare ska känna till och förstå ovanstående regler och vad de innebär i praktiken.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Aktiemarknadsbolags anmälan av insynspersoner och insynspersoners anmälan av värdepappersinnehav	K	F		
Handelsförbudet för insynspersoner	K	F		
Förande av loggbok	K	F		

4.11 Grundläggande kundskyddsregler

Kundskyddsreglerna har på senare tid alltmer kommit i fokus. Licenshavaren ska förstå vad som åligger instituten i olika situationer t.ex. vid rådgivning och vid orderexekvering. Licenshavaren ska kunna tillämpa reglerna om lämplighets- och passandebedömning i lagen om värdepappersmarknaden.

Licenshavaren ska känna till/förstå vilka olika dokumentations- och kompetenskrav som gäller i olika situationer och licenshavaren ska förstå de olika kundkategorierna i lagen om värdepappersmarknaden.

Licenshavaren måste även känna till bakgrunden och syftet med rådgivningsreglerna. Det är inte tillräckligt att veta vad man måste göra utan licenshavaren måste - för att kunna hantera faktiska kundmöten - känna till den etiska och moraliska grunden för reglerna. Härigenom kan licenshavaren leva upp till kundernas förväntningar på hur en ”god” rådgivare bör agera.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Konsumentlagstiftningens betydelse på finansmarknaden	K	F		
God rådgivningssed och omsorgsplikt (inkl. lämplighetsbedömningar)	K	F		
Omsorgsplikt utanför rådgivningssituationer, t.ex. vid utförande av order (inkl. passandebedömningar)	K	F		
Dokumentationskrav	K	F		
Kompetenskrav	K			
Kundkategorier	K	F		
Syftet och bakgrunden till reglerna	K			

Delområde 5 - Regelverk på värdepappersmarknaden

Delområde 5 omfattar kunskap om regelverk och tillsyn på den svenska värdepappersmarknaden. En licenshavare ska besitta en bred kunskap inom ämnet och kunna nyttja denna kunskap som referensram i sina kundrelationer. I praktiken innebär det krav på kännedom om begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om olika näringsrättsliga regler som omgärdar värdepappersrörelsen liksom kunskap om viss grundläggande civilrättslig lagstiftning som berör värdepappersmarknaden. Förutom krav på rena minneskunskaper erfordras i vissa centrala avsnitt även förståelse för regleringen och i några delmoment tillämpning av bestämmelser.

5.2 Värdepappersrörelse

Att bedriva värdepappersrörelse kräver tillstånd av Finansinspektionen. En licenshavare ska ha kännedom om olika värdepappers- och sidoverksamhetstillstånd samt vilken verksamhet som kan bedrivas med stöd av de olika tillstånden. Det är särskilt viktigt för en licenshavare att känna till reglerna och omständigheterna kring begreppet sekretess. En licenshavare ska kunna tillämpa sekretessreglerna i konkreta situationer. Licenshavaren ska också förstå definitionen av finansiella instrument i lagen om värdepappersmarknaden.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Tillståndspliktig verksamhet; olika tillstånd och vad dessa avser	K			
Sidotjänster/sidoverksamheter; olika tillstånd och vad dessa avser	K			
Sekretess	K	F	T	
Definitionen av Finansiella instrument	K	F		

5.4 Lagen om investeringsfonder

En licenshavare ska känna till huvudbegreppen i lagen (2004:46) om investeringsfonder samt vad som krävs för att få tillstånd att bedriva fondverksamhet. **Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan en värdepappersfond och en specialfond samt förstå fondbolagets och förvaringsinstitutets respektive roller i förhållande till fonden. Licenshavaren ska också känna till vad som krävs för att få tillstånd samt vem som utövar tillsyn över verksamheten. Licenshavaren ska vidare förstå vilken information som måste lämnas till fondandelsägare och blivande fondandelsägare, t.ex. faktablad och information om avgifter.**

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Lagen om investeringsfonder; fondbolag – fondföretag - värdepappersfond – specialfond förvaringsinstitut	K	F		
Förutsättningar för tillstånd	K			
Tillsyn, sanktioner	K			
Faktablad och övrig information till kund	K	F		

5.5 Flagging, bud och tvångsinlösen

Licenshavare ska förstå reglerna om när en aktieägare ska flagga och hur flaggningen ska utföras.

Licenshavaren ska även förstå reglerna om budplikt i lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden. Licenshavaren ska förstå;

- när reglerna är tillämpliga, vilka aktier det handlar om och gränsen för budplikt,
- vilka skyldigheter den har som ska lämna ett bud, dvs vad budplikten i sig innebär och skyldigheten att upprätta en erbjudandehandling.

Licenshavaren ska också känna till reglerna om tvångsinlösen av minoritetsägares aktier, dvs;

- förstå när reglerna blir tillämpliga samt
- översiktlig känna till förfarandet; hur priset bestäms och hur en tvist om huruvida det finns en rätt eller skyldighet till inlösen eller om lösenbeloppets storlek ska hanteras samt vad förhandstillträde innebär.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Flaggningsregler	K	F		
Budplikt	K	F		
Tvångsinlösen	K	F		

5.10 Klagomålshantering

Klagomålshanteringen är central hos värdepappersinstituten. En licenshavare ska känna till hur klagomålshanteringen ska vara organiserad i instituten, och hur klagomål ska hanteras. Vidare ska en licenshavare ha kännedom om vilka organisationer och institut som informerar om ”klagomålspraxis” och vilka som handlägger klagomålstvister.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Klagomålshantering i instituten	K	F		
Hantering av kunders klagomål i övrigt (ARN, Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Kronofogdemyndighet och allmän domstol)	K	F		

5.11 Avtal

Svenska Fondhandlareföreningen har tagit fram standardiserade avtal och allmänna bestämmelser för bankernas och värdepappersbolagens depåkunder. Vidare har Nasdaq OMX Stockholm (”Stockholmsbörsen”) utarbetat avtal för handel med standardiserade optioner. Inom branschen finns även förfogandavtal och avtal avseende diskretionär kapitalförvaltning och placeringsrådgivning. En licenshavare måste känna till de olika avtalen, deras innehåll och syfte.

Svenska Fondhandlareföreningen har också tagit fram standardiserade avtal och allmänna bestämmelser för bankernas och värdepappersbolagens handel med finansiella instrument samt

standardiserade avtal för värdepapperslån. I detta delmoment ingår de olika avtalen, deras innebörd och syfte.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Allmänna bestämmelser för depå- och kontoavtal – bank respektive värdepappersbolag	K			
Kundavtal, Integrerat Handels- och Clearingkonto hos Nasdaq OMX Stockholm	K			
Förfogandeavtal mellan kund och värdepappersbolag (reglerar VP-bolagets rätt att återpansätta de finansiella instrumenten)	K			
Något om förekommande avtal inom olika typer av kapitalförvaltning	K			
Allmänna villkor för handel med finansiella instrument	K			
Allmänna villkor för värdepapperslån	K			

5.12 Grundläggande regler om pantsättning

En licenshavare ska ha kunskap om grundläggande civilrättsliga regler gällande pantsättning och näringsrättsliga pantregler i värdepappersrörelsen. På det näringsrättsliga området föreligger skillnader mellan bankernas och värdepappersbolagens möjligheter att betinga sig pant och dessa skillnader ska en licenshavare känna till.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Pantsättning	K	F		
Värdepappersinstitutets roll och riskerna vid pantsättningen	K	F		

5.14 Civilrättsliga frågor och familjerätt

I detta delmoment behandlas allehanda grundläggande civilrättsliga begrepp och uttryck som en finansiell rådgivare kan konfronteras med och därför bör känna till. Vidare ska licenshavaren ha grundläggande kunskap om bland annat avtalsrättens grunder, fullmakter och obeståndsjuridik. Inom ämnet familjejuridik krävs kunskap om grundläggande väsentliga begrepp samt kunskap om olika familjerättsliga samlevnadsformer. Delmomentet behandlar också centrala frågor kring arv, gåva och testamente.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Grundläggande civilrättsliga begrepp	K	F		
Grundläggande avtalsrätt	K	F		
Fullmakter och annan behörighet	K	F	T	
Obestånd, konkurs och utmätning	K			
Grundläggande familjerätt: äktenskap och samboförhållanden m.m.	K	F		
Testamente och arv samt omyndigs ställning	K	F		

5.17 Bolagsrätt - Aktiebolagsrätt

I detta moment ingår grundläggande kunskap om associationsrätt, dock med tyngdpunkt på aktiebolagsrätt. Licenshavaren ska kunna och förstå skillnaden mellan de olika associationsformer som förekommer. Han eller hon ska dessutom känna till aktien och dess rättsverkningar. I detta delområde ingår också vad som krävs för att bilda ett aktiebolag och vad registrering hos Bolagsverket får för betydelse. Vidare behandlas det som gäller avstämningsbolag som innebär att aktieboken hanteras via ett dataregister hos Euroclear Sweden och att inga fysiska aktiebrev förekommer. Slutligen ska licenshavaren känna till bolagets beslutande organ – stämman, styrelse, VD – och deras respektive roller i styrningen av bolaget.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Skillnaden mellan olika associationsformer	K	F		
Aktien och aktiens rättsverkningar	K	F		
Aktieboken och aktiebrev	K	F		
Annan central formalia (till exempel registrering hos Bolagsverket och registreringsbevis)	K			
Avstämningsbolag och hanteringen av dessa	K	F		
Bolagets beslutandeorgan / Ägarstyrning	K			

5.19 Insättningsgaranti och investerarskydd

Kunders insättningar på konto i banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag med tillstånd att ta emot kunders medel på konto omfattas av en insättningsgaranti. Garantin ger kontokunderna visst skydd i händelse av kontohållarens konkurs.

På motsvarande sätt finns ett investerarskydd som ger möjlighet till ersättning för förluster av investerares finansiella instrument och medel hos värdepappersinstitut, fondbolag och vissa förvaltningsbolag.

Licenshavare ska känna till, förstå och kunna tillämpa de regler som återfinns i ovan angivna regelverk.

	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Insättningsgaranti	K	F	T	
Investerarskydd	K	F	T	